

Església de Sant Pere de l'Erm

Sant Martí de Tous

Ubicació

Comarca: Anoia
Lloc/Adreça: A L'Obaga de Sant Pere de l'Erm. A l'oest del nucli urbà.
Emplaçament Ctra. d'Igualada a Santa Coloma de Queralt, al km 8,6. Al costat d'un camp de vinyes abandonat.
Alçada: 523

Coordenades:

Latitud: 41.5631
Longitud: 1.50131
UTM Est (X): 375035
UTM Nord (Y): 4602354

Classificació

Número de fitxa 08226-121
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Medieval Romànic Gòtic
Segle XI
Estat de conservació Dolent
Notes de conservació: Alguna de les parets exteriors presenten alguna esquerda i vegetació que les cobreix. A l'interior li manca part del paviment i enguixat.
Protecció Legal
Observacions protecció: BCIL. Catàleg bens a protegir POUM 2012
Número inventari IPAC 6189
Generalitat i altres inventaris
Accés Fàcil
Ús actual: Religios
Titularitat Privada
Titular: 08226A004000930000AP
Autor de la fitxa Núria Cabañas

Descripció

L'església de Sant Pere de l'Erm es troba situada al nord del terme de Sant Martí de Tous. L'edifici d'estil romànic fou edificat el segle XI i posteriorment, entre els segles XIV i XV fou remodelat.

L'edifici va ser concebut amb planta de creu llatina de tres naus amb tres absis ben orientats. No obstant, sembla ser que no va arribar a construir-se amb aquestes condicions. Actualment només en queda el creure i els tres absis.

De la primitiva església romànica es conserven l'estructura dels tres absis que s'obrien a les naus mitjançant arcs de mig punt adovellats. La nau central es comunicava amb les naus laterals amb el mateix sistema d'arcs de mig punt adovellats. L'absis més meridional es cobert per una volta de mig punt on hi són visibles les empremtes de l'encanyissat de l'encofrat de la volta original. L'exterior de l'absis conserva la decoració llombarda de lesenes i arcuacions cegues, típiques del romànic primitiu. A diferència d'aquest, la coberta de l'absis central, d'estil gòtic, presenta una volta de creuaria mitjançant l'encreuament de dos arcs apuntats. L'exterior de l'absis conserva part de les lesenes verticals d'estil romànic però en època gòtica, no es van ser refetes les arcuacions cegues situades a la part superior de l'absis.

L'absis nord, no es va refer mai, i molt probablement, quan es va refer la coberta i l'absis de la nau central entre els segles XIV-XV l'accés interior que comunicava l'absis central amb l'absis nord es va tapiar.

Actualment, en resta de peus part de les parets i l'interior està ple de vegetació.

L'edifici es il·luminat per tres finestres d'arc de mig punt adovellats i obertes en doble esqueixada situades al centre de casa absis. També se'n conserva una altre, amb les mateixes característiques constructives, situada al mur sud de l'absis meridional, al costat de la porta d'accés, de planta rectangular amb llinda de pedra totalment reconstruïda.

El parament dels murs mostra la diferència entre l'aparell constructiu d'estil romànic, de carreus de mida mitjana lligats amb argamassa i col·locats amb filades regulars. A diferència de les reformes posteriors d'època gòtica, de pedra més basta i de carreus més petits.

Història

L'església de Sant Pere de l'Erm es troba situada prop de l'antiga vila rural d'Avenes i prop de l'antic nucli de Flix. En moltes ocasions s'ha relacionat la seva construcció amb Guillem d'Oló o de Mediona entorn l'any 1023 i el bisbe Oliba qui la va consagrar l'any 1035. No obstant, aquest fet no s'ha pogut confirmar. L'any 1074 es documentada per primera quan s'esmenta un camp de la vila d'Avenes, situat junt a Sant Pere de l'Erm (Sanctum Petru Heremum). L'any 1079 es novament esmentada en la venda que va fer Guadall i la seva esposa Ermessenda a Alamany Unifred d'un alou situat en el lloc de Sant Pere de l'Erm on s'incloïa l'església. L'any 1174 arran un plet entre els senyors de Tous i els bisbes de Vic el canonge Bertran de Castellar descriu que l'església està parcialment ensorrada i només conserva els tres absis sencers. En aquest període, el bisbe Ramon Gausfred (1109-1145) va mostrar el seu interès en convertir-la en un monestir, encara que no es va realitzar mai. Malgrat això, si que es documenta la presència d'ermitans l'any 1326 quan el rector de Tous, Ferrer de Queralt, va donar permís a Ponç de Calaf per instal·lar-s'hi. S'hi van dur a terme diverses reparacions i possiblement és d'aquest moment la capella actual, amb la volta amb arcs ogivals. L'any 1721 es documenta una nova refracció arran de la visita del bisbe Ramon de Marimon, que va disposar que es reparés la paret de l'altar i la teulada.

L'església va tenir culte fins aproximadament l'any 1885, que segons les visites pastorals ja no tenia culte. Actualment l'edifici es utilitzat com a magatzem amb finalitats agrícoles o cabana.

Bibliografia

- AAVV. (2003): Tous, mil anys d'història. Publicacions de l'Abadia de Montserrat 1981. Editorial Claret, Sau.
- AAVV. (1994): Esglésies romàniques de l'Anoia. Centre d'Estudis Comarcals d'Igualada i la Veu de l'Anoia. Codorniu Arts Gràfiques.
- AAVV. (1981): Catalunya Romànica. El Penedès – L'Anoia. Vol. XIX. Barcelona. Fundació Enciclopèdia Catalana.
- AAVV. (1992): Gran Geografia Comarcal de Catalunya. Alt Penedès, Baix Penedès, Garraf i Anoia. Barcelona. Enciclopèdia Catalana.
- AAVV. (1994): Arquitectura religiosa romànica de la comarca de l'Anoia. Unió Excursionista de Catalunya.
- Catàleg de béns protegits per al POUM de de Sant Martí de Tous. Ajuntament de Sant Martí de Tous. Febrer de 2012.
- GAVÍN, JM. (1988): Inventari d'esglésies. Anoia-Conca de Barbarà. Vol. 16. Arxiu Gavín

